

DUBINSKI KOMUNIKACIJSKI OSJEĆAJI ŽIVIH: SMRT U SUICIDU

Eduard Pavlović¹, Marija Vučić Paitl¹, Vesna Pešić²

¹Klinika za psihijatriju Kliničkog bolničkog centra Rijeka, Hrvatska

²Nadbiskupija Rijeka, Rijeka, Hrvatska

Sažetak

Cilj ovog rada je bio istražiti jačinu ili intenzitet osjećaja živih pri pomisli na pokop njima dragih ili bliskih osoba koje su počinile samoubojstvo. Planiralo se dragovoljno i anonimno anketiranje nasumice odabranih 30 zdravih muškaraca i 30 zdravih žena putem upitnika u kojem je ponuđeno 5 osjećajnih kategorija / abecedno nanizanih (kriv/kriva, kukavičan/kukavična, ogorčen/ogorčena, prevaren/prevarena, zbunjen/zbunjena) kojima je trebalo odrediti poziciju jačine odn. intenziteta od 1. do 5. mjesta. Preliminarni rezultati ukazuju da su anketirani pri pomisli na pokop njima dragih ili bliskih osoba koje su se ubile, uglavnom, na prvo mjesto stavljali osjećaj zbunjenosti, potom je u većini slijedio osjećaj ogorčenosti i donekle prevarenosti. Za raspraviti bi bilo koliko u stvaranju ovakvih osjećaja svoje mjesto imaju kultura, religija pak i mediji. Zaključiti bi se moglo da se kada se radi o pomisli na dragu ili blisku osobu koja je počinila suicid osobe oba spola uglavnom osjećaju zbunjeno.

Ključne riječi: suicid, pokop, osjećaji

1. Uvod

Smrt je nešto jedinstveno za pojedinca, nepovljivo, jednokratno, nešto što se ne može čak ni doživjeti jer se jedino prisustvo doživljava. Smrt ne možemo doživjeti, okusiti, dodirnuti. Smrt je, pak definitivno, neopozivo odsustvo. Smrt je uvijek smrt drugih, nešto što se drugima događa, a nas samo čeka jer je čovjek biće smrti odnosno biće za smrt; stoga je tanatologija u najdosljednijem smislu riječi antropologija i naravno, i obrnuto, antropologija je tanatologija /1/. Suicidalnost obuhvaća različita ponašanja kojima je zajedničko ugrožavanje vlastita života, s ciljem da se učini samoubojstvo (suicid). Suicidalno je ponašanje univerzalni fenomen, prisutan u svakom prostoru, vremenu, spolu i dobi. Suicidalnost je složena pojava, na koje utječe niz poznatih (rizičnih čimbenika: psihijatrijski, psihološki, tjelesni, socijalni i demografski) ali i mnogo nepoznatih čimbenika. Njezina svrha, pozadina, metode i učestalost su različite. Stavovi prema suicidalnom ponašanju s vremenom su se mijenjali od prihvatanja do osude; i danas se susreće sporadično odobravanje i podržavanje takvog ponaša-

nje /2/. Fenomen suicidalnosti predmet je istraživanja različitih znanstvenih područja (filozofija, psihologija, prava, medicina i dr.) jer obuhvaća mnoga složena pitanja, od kojih je značajan broj još uvijek neriješen. Već u pokušaju definiranja samoubojstva nalazimo niz teškoća, pa stoga danas još uvijek nema jasne i općeprihvaćene definicije tog pojma /3/. Mentalnu bol često zovemo i patnjom premda je emocionalna bol ono što najčešće nazivamo patnjom /4/. Reakcija na stres i poremećaji prilagođavanja je kategorija (F 43 prema MKB-10) u koju spadaju poremećaji koji su dominantno povezani s doživljavanjem stresa i problemima prilagođavanja. Poremećaji prilagođavanja (F43.2 prema MKB-10) predstavljaju osjećaj subjektivne patnje (distresa) i emocionalnih teškoća koje utječu na socijalno funkcioniranje i ponašanje; nastaju u sklopu značajnih promjena u životu ili prilagođavanja na njih (migracija, emigracija, gubitak bliske osobe, ozbiljnih tjelesnih bolesti, separacija od dragih osoba itd.). Ovaj poremećaj se može iskazati kratkom ili produženom depresivnom reakcijom, miješanim anksiozno-depresivnim simptomima ali i predominantnim poremećajima drugih emocija

poput zabrinutosti, napetosti i gnjeva pak i miješanim smetnjama ponašanja i emocija sa agresivnim i disocijativnim znacima odn. simptomima-ovdje spadaju i tzv. «sociokulturni šokovi», reakcije žalovanja, hospitalizam u djece itd./5/.

2. Cilj

Cilj ovog rada je bio vidjeti kako se ljudi osjećaju i što promišljaju o smrti kada se nalaze (ili bi se mogli) nalaziti na pokopu njima dragih i bliskih osoba koje su počinile suicid.

3. Osobe i metode

U uvjetima anonimnosti i dragovoljnosti anketirane su punoljetne osobe sa iskustvom pokopa njima bliske osobe koja se je ubila ili bez njihovog iskustva takvog iskustva ali sa pre-

dmnijevanima kako bi se u takvoj situaciji mogli osjećati i o čemu bi mogli razmišljati. Korišten je upitnik sa pet različitih osjećajnih kategorija (poredanih abecednim redom: krivnja/osjećati se krivim, kukavičluk/osjećati se kukavično, ogorčenost/osjećati se ogorčeno, prevarenost/osjećati se prevareno i zbunjenost/osjećati se zbunjeno). Anketirana osoba je trebala upisati svakoj od osjećajnih kategorija/vrsti osjećaja zasebno mjesto rangirajući ih od 1. pozicije do 5. pozicije prema vlastitom doživljaju jačine ili intenzitetu s time da je 1. pozicija najjača a 5. pozicija najslabija. Anketira je osoba, ujedno/ nakon gore navedenog, zbog šire obrade trebala i upisati, zaokružiti/podcrtati i potrebite sociodemografske/sociokulturne podatke. Pogledati ANKETU.

ANKETA

Danas je dosta samoubojstva / suicida (**opaska autora:** godišnje milijun ljudi u svijetu počinu suicid). Danas se dosta govori i o patnjama ili moralnim dvojabama njihovih bližnjih ili bliskim im osobama.

Stoga Vas molimo da odgovorite na slijedeće pitanje (**opaska autora:** ova anketa se provodi u uvjetima anonimnosti i dragovoljnosti):

KADA SAM NA POKOPU (ILI KADA BIH BIO / BILA NA POKOPU) MENI DRAGE ILI BLISKE OSOBE KOJA SE JE UBILA OSJEĆAM SE (ILI BIH SE MOGAO / MOGLA OSJEĆATI): **krivim/krivom, kukavično/kukavičnom, ogorčeno/ogorčenom, prevareno/prevarenom, zbunjeno/zbunjenom** (**opaska autora:** molimo Vas da ovo nabrojeno abecednim redom **posložite kako se osjećate / ili biste se mogli osjećati rangirajući ih po jačini ili intenzitetu od 1. do 5. pozicije s time da je 1. pozicija najjača a 5. pozicija najslabija; svakom od pet osjećaja odredite zasebnu, jednu od pet pozicija**)

KRIV / KRIVA (pozicija:_____)

KUKAVIČAN / KUKAVIČNA (pozicija:_____)

OGORČEN / OGORČENA (pozicija:_____)

PREVAREN / PREVARENA (pozicija:_____)

ZBUNJEN / ZBUNJENA (pozicija:_____)

DODATAK

Molimo Vas da zbog potrebe šireg istraživanja podvučete ili upišete slijedeće Vaše podatke :

spol (M, Ž), **dob** (---- god.),**bračno stanje** (neoženjen-neudana, oženjen-udata, rastavljen-rastavljena, udovac-udovica, vanbračna zajednica, ostalo), **broj djece** (0, 1, 2, 3 i više), **školska sprema** (NOŠ, OŠ, SŠ, VŠ, Mr,Dr, ostalo), **zanimanje** (đak, student, radnik, trgovac, službenik, menadžer, intelektualac, slobodno zanimanje, ostalo), **radni status** (nezaposlen, stalno zaposlen, zaposlen na određeno vrijeme, povremeno zaposlen, umirovljen), **korisnik socijalne pomoći** (da/stalno, nekad, nikad), **smještaj-stambeni status** (vlastita kuća, vlastiti stan, iznajmljena kuća, iznajmljeni stan, kod roditelja-kod svoje, podstanar, beskućnik), **mjesto rođenja** (selo,manji

grad ,veći grad,velegrad), **država rođenja** (Hrvatska, Slovenija,BiH, Srbija i Crna Gora, Makedonija, ostalo), **svjetonazor/vjeroispovijest** (ateist, agnostik, katolik, pravoslavac, protestant, musliman, židov, ostalo)

HVALA!!

Upitnik sastavili prof.dr.sc. Eduard Pavlović / Klinika za psihijatriju KBC Rijeka i dr.med. Vesna Pešić / Riječka nadbiskupija

4. Rezultati

Od planiranih 60 osoba (30 muškaraca i 30 žena) uspjelo se anketirati njih 15 (6 muškaraca i 9 žena). Glavnina muškaraca su bili: osobe u dobi od 21. do 30. godine života, neoženjeni, bez djece, sa srednjom školom, u statusu nezaposlenih/studenata, nekorisnika socijalne pomoći, podstanari, podjednako rođeni u veli-

kom gradu i selu, državljani Hrvatske i katolici. Većina žena su bile: osobe u dobi od 31. do 40.godine života, udane, sa 1 djetetom, sa višom školom, službenice, stalno zaposlene, nekorisnice socijalne pomoći, vlasnice vlastitog stana, rođene u većem gradu, državljanka Hrvatske i katolkinje. Pogledati **Tablicu 1**.

Tablica 1. Socidemografski podaci nasumice anketiranih osoba u odnosu na spolnu pripadnost (N-15: m-6, ž-9)/ Rijeka, siječanj-travanj 2013. godine

Sociodemografski podaci	Muškarci najčeš. frekv.	Žene najčeš. frekv.
Dob	[21-30]- 5	[31-40]- 4
Bračno stanje	nž- 6	ož- 6
Broj djece	0d- 6	1d- 4
Školska sprema	sš- 3	vš- 5
Zanimanje	stud- 5	služ- 3
Rad. status/stup. uposlenosti	nz- 4	sz- 5
Koristenje socijalne pomoci	nikad- 6	nikad- 7
Stambeni status	ps- 3	vls- 6
Mjesto rođenja	vg- 3/s- 3	vg- 6
Država rođenja	Hrv- 6	Hrv- 9
Svjetonazor/vjeroispovijest	kat- 5	kat- 8

Legenda: **najbrojnije frekvencije**

Glede pozicioniranosti osjećajnih kategorija(osjećaja) na pokopu bliske osobe koja je počinila suicid (ili ako bi se nalazili na pokopu bliske osobe koja je počinila suicid) muškarci su uglavnom na prvo mjesto stavljali zbunjenost, na drugo mjesto podjednako krivnju i prevarenost, na treće mjesto ogorčenost, na četvrto mjesto kukavičluk a na posljednje (peto) mjesto krivnju. Glede pozicioniranosti

osjećajnih kategorija (osjećaja) na pokopu bliske osobe koja je počinila suicid (ili ako bi se nalazile na pokopu bliske osobe koja je počinila suicid) žene su uglavnom na prvo mjesto stavljali zbunjenost, na drugo mjesto prevarenost, na treće mjesto ogorčenost, na četvrto mjesto kukavičluk a na posljednje (peto) mjesto krivnju. Pogledati **Tablicu 2**.

Tablica 2. Pozicije jačine/intenziteta osjećaja u anketiranih osoba u odnosu na spolnu pripadnost (N-15: m-6, ž-9)/ Rijeka, siječanj-travanj 2013. godine

MUŠKARCI

Pozicioniranost	Pozicija 1 broj	Pozicija 2 broj	Pozicija 3 broj	Pozicija 4 broj	Pozicija 5 broj	Ukupno broj
Osjećajna kategorija						
Krivnja		2		1	3	6
Kukavičluk		1	1	3	1	6
Ogorčenost	1		3	2		6
Prevarenost		2	2		2	6
Zbunjenost	5	1				6

ŽENE

Pozicioniranost	Pozicija 1 broj	Pozicija 2 broj	Pozicija 3 broj	Pozicija 4 broj	Pozicija 5 broj	Ukupno broj
Osjećajna kategorija						
Krivnja			2	3	4	9
Kukavičluk		2		4	3	9
Ogorčenost	3	2	4			9
Prevarenost	1	3	1	2	2	9
Zbunjenost	5	2	2			9

Legenda: *najčešće pozicije pojedinih osjećajnih kategorija*

Prema skupljenim rezultatima razvidno je da je zbunjenost najviše pozicionirana osjećajna

kategorija (osjećaj) i u anketiranih muškaraca i u anketiranih žena. Pogledati Tablicu 3.

Tablica 3. Pozicije jačine/intenziteta osjećaja u svih anketiranih (N-15)/ Rijeka, siječanj-travanj 2013. godine

Pozicioniranost	Pozicija 1 broj	Pozicija 2 broj	Pozicija 3 broj	Pozicija 4 broj	Pozicija 5 broj	Ukupno broj
Osjećajna kategorija						
Krivnja		2	2	4	7	15
Kukavičluk		3	1	7	4	15
Ogorčenost	4	2	7	2	0	15
Prevarenost	1	5	3	2	4	15
Zbunjenost	10	3	2	0	0	15

Legenda: *najčešće pozicije pojedinih osjećajnih kategorija*

5. Rasprava

Raspraviti je poradi čega je tolikog osjećaja zbunjenosti glede suicida bliske nam osobe, a ne toliko očekivanih osjećaja ogorčenosti odn. osude ili pak kukavičluka odn. podržavanja takvog nečeg iz rakursa „ja za to ne bih imao/imala hrabrosti“ . Pojašnjenje bi se moglo donekle naći u činjenici da se je većina anketiranih izjasnila katolicima tj. pripadnicima crkve koja u načelu osuđuje samoubojstvo. Isto tako pojašnjenje bi se moglo naći i u činjenici da je većina anketiranih bila u kategorijama mlađih osoba-osoba mlađih od 40 godina tj. da pripa-

daju generacijama koje su uvažavale slijedeća načela: „živi brzo, umri mlad i budi lijep leš“ i/ ili „ako nisam bio odlučio/ odlučila kada ću se roditi onda ću odlučiti kada ću umrijeti“ /6/.

6. Zaključak/ Umjesto zaključka

Kada se radi o pomisli na dragu ili blisku osobu koja je počinila suicid osobe oba spola se uglavnom osjećaju zbunjeno.

Bilješke

- /1/ Cuculovski, Lj. 1988. *O smrti. Ideje*, 18(2), 59-65.
/2/ Begić, D. 2011. *Psihopatologija*. Zagreb: Medicinska naklada, 391-397.
/3/ Muačević, V. (ur.).1995. *Psihijatrija*. Zagreb: Medicinska naklada, 383.

- /4/ Havelka, M. 1988. *Zdravstvena psihologija*. Zagreb: Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 148.
/5/ Jakovljević, M. (ur.).1995. *Psihijatrija za studente stručnih zdravstvenih studija*. Samobor: A.G. Matoš, 86-91.
/6/ Koić, E. *Mitovi i činjenice o samoubojstvu*. <http://www.suicidi.info/mitovi.asp> [07.05.2013].

DEEP COMMUNICATIONAL FEELINGS OF LIVES: DEATH IN SUICIDE

Eduard Pavlović¹, Marija Vučić Paitl¹, Vesna Pešić²

¹*Psychiatric Clinic of CHC Rijeka, Croatia*

²*Archdiocese in Rijeka, Croatia*

Abstract

The aim of this research was to explore the power or intensity of lives feelings on the entombment of their dear or intimate persons who committed suicide. Random chosen 30 healthy males and 30 healthy females were queried in condition of voluntary and anonymity were planned. The questionnaire of 5 feelings / feeling categories were offered in abc following (bitterness, confusion, coward, guilty, imposture) was used but every of them was acquired its position from 1st to 5th according to power of intensity. Preliminary results show that queried persons in thinking on the entombment of their dear and intimate persons who committed suicide mainly feel confusion and then bitterness and some imposture. To discuss is how importance of the culture, religion or medium are in making these feelings. The conclusion could be that mainly both gender feel confusion on entombment of their dear and intimate persons who committed suicide.

Key words: suicide, entombment, feelings